

24 Srp. 1998

u SPLITU
Broj K-3/96

*Mladena Raspo-
vića
24. 8. 1998.*

U IME REPUBLIKE HRVATSKE
P R E S U D A

*D. J. 98.p.
Zh. B. 1998.*

Županijski sud u Splitu, u vijeću sastavljenom od suca ovog suda Arijane Bolanča, kao predsjednika vijeća, te suca istog suda Damira Mratovića, te sudaca porotnika Jordane Bolanča, Jovana Stojanova i Mladena Raspo-
vića, kao članova vijeća, uz sudjelovanje Hajdi Matas kao zapisničara, u kaznenom predmetu protiv optuženika Ilije Erakovića i dr., zbog kaznenog djela iz čl. 120. st. 1. Osnovnog Krivičnog zakona Republike Hrvatske, nakon održane glavne javne rasprave dana 29. lipnja 1998. godine, koja je javno objavljena dana 2. srpnja 1998. godine u nazočnosti optuženika Ilije Erakovića s braniteljem po službenoj dužnosti Draganom Mijoćem, odvjetnikom u Splitu, optuženog Milana Graovca s braniteljem po službenoj dužnosti Goranom Matešićem, odvjetnikom u Splitu, u nazočnosti branitelja Anta Romca odvjetnika iz Splita za optuženika Rajka Vudragovića kojemu se sudi u odsutnosti, u nazočnosti branitelja Tonija Vukičevića, odvjetnika iz Splita, za optuženika Jovicu Kneževića kojemu se sudi u odsutnosti, u nazočnosti optuženog Dušana Erakovića uz branitelja po službenoj dužnosti Dragana Mijoća, optuženika Milana Buru uz branitelja po službenoj dužnosti Željka Gulišije, uz nazočnost optuženika Vase Graovca s braniteljem po osobnom izboru Miše Miroslava odvjetnika u Trogiru, te u nazočnosti branitelja Vinka Samardžića, odvjetnika iz Splita, kao branitelja po službenoj dužnosti optuženiku Savi Bura kojemu se sudi u odsutnosti, te u nazočnosti zamjenika Županijskog državnog odvjetnika u Splitu Marine Matušan,

p r e s u d i o j e

OPTUŽENI: 1. ILIJA ERAKOVIĆ zv. "Brko",

nalazi se u pritvoru 15. kolovoza 1995. godine ✓

2. MILAN GRAOVAC zv. "Grafo",

nalazi se u pritvoru od 24. kolovoza 1995. godine ✓

3. RAJKO VUDRAGOVIĆ,

nalazi se u bijegu

4. JOVICA KNEŽEVIĆ zv. "Doktor", [REDACTED]

[REDACTED] nalazi se u bijegu

5. DUŠAN ERAKOVIĆ zv. "Dule", [REDACTED]

[REDACTED] nalazi se u pritvor od 22. kolovoza 1995. godine ✓

6. MILAN BURA zv. "Mićo", [REDACTED]

[REDACTED] nalazi se u preitvoru od 16. kolovoza 1995. godine ✓

7. VASO GRAOVAC [REDACTED]

[REDACTED] nalazi se u pritvoru od 24. kolovoza 1995. godine ✓

8. SAVE BURA [REDACTED]

[REDACTED] nalazi se u bijegu

k r i v i s u

što su u razdoblju od 25. kolovoza 1991. godine do 4. kolovoza 1995. godine u Maovicama, Općina Vrlika i Štikovo, Općina Drniš, koja su mjesta bila privremeno zaposjednuta, prvooptuženi Ilija Eraković kao zapovjednik skupine od 30-tak pripadnika tzv. "štikovačkog voda vojska republike srpska krajna" a ostali optuženici kao pripadnici te skupine, djelujući zajednički, organizirano i unaprijed pripremljeno s postrojbama srpsko-crnogorske vojske tzv. "jugoslavenske narodne armije" u oružanom skobu s postrojbama Hrvatske vojske i policije postupili suprotno odredbama čl. 3., 27., 32., 33. i 53. Ženevske konvencije o zaštiti građanskih osoba u vrijeme rata od 12. kolovoza 1949. godine te čl. 4. i 13 Dopunskog protokola II. Ženevskim konvencijama o zaštiti žrtava nemedunarodnih oružanih sukoba od 8. lipnja 1977. godine na način da su u cilju protjerivanja hrvatskog civilnog pučanstva iz njegovih domova, ulazili u Maovice i zaseok Vujevići u Štikovu, pa su sustavno palili kuće i gospodarske objekte, te oduzimali stoku i drugu imovinu, protjeravši na taj način većinu civilnog pučanstva na slobodno područje Republike Hrvatske, a zatečeno civilno pučanstvo mahom starije životne dobi tjelesno i duševno zlostavljali, pa su tako:

- okrivljenici Jovica Knežević, Rajko Vudragović i Milan Graovac 3. travnja 1993. godine u jutarnjim satima prema dogovoru dovezli se vozilom kojim je upravljao Milan Graovac do kuće Bože Kujundžića u Maovicama, koji je tada imao 75 godina, te zatekavši ovog u krevetu na spavanju, udarili ga kundakom puške po tjemenu glave, a potom mu nožem razrezali vrat, zadavši mu razjapljenu reznu ranu s oštećenjima krvnih žila vrata što se seže od lijeve strane lica preko brade i vrata sve do stražnjeg dijela vrata, koja ozlijeda je teške naravi i opasna po život, dok su njegovu suprugu Maru Kujundžić koja je tada imala 72 godine, udarili vrhom puške u prsi i bacili niz stube,

- okrivljenici Ilija Eraković, Milan Graovac, Rajko Vudragović, Jovica Knežević, Dušan Eraković, Milan Bura, Vaso Graovac i Savo Bura povremeno i u skupini s ostalim pripadnicima "štikovačkog voda" te postrojbama tzv. "vojske republike srpska kajna" i tzv. "vojske jugoslavenske narodne armije" ulazili u Maovice i zaseok Vujević u Štikovu gdje nije bilo vojnih uporišta Hrvatske vojske i policije, te provaljivali i ulazili u domove i gospodarske objekte hrvatskog pučanstva iz kojih su uzimali i odvozili stoku, tj. krave, ovce, svinje, kućanske aparate tj. televizore, kasetofone, radio aparate, hladnjake, štednjake, te sobno i kuhinjsko posuđe, traktore, "freze", osobna vozila, skidali crijepove i gradur, stolariju tj. prozore i vrata s kuća, koje predmete su organizirano skupa sa članovima svoje obitelji tovarili u traktore, osobna vozila i magarad, te ih odvozili svojim kućama, pa su na opisani način okrivljenici Dušan Eraković i Ilija Eraković od opljačkanih predmeta sagradili kuće kao i palili domove i gospodarske objekte, na koji način su potpuno opljačkali zaseoke Blaževići, Baturine, Kujundžići, Milkovići, Režići, Skorupi, Škalići, Zečevići, Vujevići i druge, a popaljeno je najmanje 100 domova i gospodarskih objekata te prouzročena šteta u ukupnom iznosu od 50.000.000 DEM protuvrijednosti u kunama, dok su Katu Vujević, Cvitu Kujundžić, Anu Skorup, Maru Režić, Petra Škalića, Maru Zečević, Anu Režić, Lucu Režić iz Maovica, te Iliju Vujevića, Anicu Vujević, Božicu Vujević, Martu Vujević, Duju Vujević, Stipu Vujevića iz Štikova i druge tjelesno i duševno zlostavljali, pucajući iz automatskog oružja u smjeru njih i njihovih domova, prijetili im puškama i noževima da će ih ubiti, zahtijevajući od njih da napuste svoje domove, a okrivljenik Savo Bura je jednom prilikom postrojio nekolicinu starijih osoba među kojima Maru Režić, Katu Režić, Šimuna Režića, Ivana i Tomicu Režić, prijeteci im da će ih ubiti, poradi čega je gotovo svo civilno pučanstvo osiječajući se ugroženim i nesposojnim napustilo svoje domove i pobjeglo na slobodno područje Republike Hrvatske, dok je 10-tak starijih osoba ostalo na zaposjednutom području skrivajući se u strahu povremeno po šumama,

dakle, kršeći pravila međunarodnog prava za vrijeme oružanog sukoba i okupacije prvookrivljenik naredio i počinio a ostali okrivljenici Milan Graovac, Rajko Vudragović, Jovica Knežević, Dušan Eraković, Milan Bura, Vaso Graovac i Savo Bura nečovječno postupali prema civilnom stanovništvu, provodili raseljavanje civilnog stanovništva, primjenjivali mjere zastrašivanja i terora, pljačkali imovinu stanovnika, protuzakonito uništavali imovinu što nije opravdano vojnim potrebama, a okrivljenici Jovica Knežević, Rajko Vudragović i Milan Graovac još i počinili napad na pojedine civilne osobe kojeg je posljedica teška tjelesna ozlijeda,

čime su počinili kazneno djelo protiv čovječnosti i međunarodnog prava - ratni zločin protiv civilnog stanovništva - djelo označeno i kažnjivo po članku 120. st. 1. Osnovnog Krivičnog zakona Republike Hrvatske.

Stoga se optuženici Ilija Eraković zv. "Brko", Milan Graovac zv. "Grafo", Rajko Vudragović, Jovica Knežević zv. "doktor", Dušan Eraković zv. "Dule", Milan Bura zv. "Mićo", Vaso Graovac i Sava Bura, temeljem čl. 120. st. 1. Osnovnog Krivičnog zakona Republike Hrvatske

o s u d u j u

Optuženi Ilija Eraković na kaznu zatvora u trajanju od 15 (petnaest) godina.

Optuženi Milan Graovac na kaznu zatvora u trajanju od 15 (petnaest) godina.

Optuženi Rajko Vudragović na kaznu zatvora u trajanju od 20 (dvadeset) godina.

Optuženi Jovica Knežević na kaznu zatvora u trajanju od 20 (dvadeset) godina.

Optuženi Dušan Eraković na kaznu zatvora u trajanju od 12 (dvanaest) godina.

Optuženi Milan Bura na kaznu zatvora u trajanju od 15 (petnaest) godina.

Optuženi Vaso Graovac na kaznu zatvora u trajanju od 8 (osam) godina.

Optuženi Sava Bura na kaznu zatvora u trajanju od 12 (dvanaest) godina.

Temeljem čl. 45. st. 1. Osnovnog krivičnog zakona Republike Hrvatske optuženicima se u izrečenu kaznu zatvora uračunava i vrijeme provedeno u pritvoru i to:

- za Iliju Erakovića od 15. kolovoza 1995. godine pa nadalje,
- za Milana Graovca od 24. kolovoza 1995. godine pa nadalje,
- za Dušana Erakovića od 22. kolovoza 1995. godine pa nadalje,
- za Milana Buru od 16. kolovoza 1995. godine pa nadalje,
- za Vasu Graovca od 24. kolovoza 1995. godine pa nadalje.

Temeljem čl. 90. st. 4. Zakona o krivičnom postupku optuženici se oslobadaju plaćanja troškova krivičnog postupka.

Obrazloženje

Županijsko državno odvjetništvo u Splitu podiglo je pred Županijskim sudom u Splitu pod brojem od KT-125/95 od 16. siječnja 1996. godine

optužnicu protiv optuženika Ilije Erakovića zv. "Brko", Milana Graovca zv. "Grah", Rajka Vu-
dragovića, Jovice Kneževića zv. "doktor", Dušana Erakovića zv. "Dule", Milana Bure zv. "Mićo" i
Vase Graovca, zbog kaznenog djela protiv čovječnosti i međunarodnog prava ratni zločin protiv ci-
vilnog stanovništva - djelo označeno i kažnjivo po čl. 120. st. 1. u vezi sa st. 20. Osnovnog
Krivičnog zakona Republike Hrvatske.

Prije početka glavne rasprave Županijskog državnog odvjetništvo u Splitu posebnim
aktom pod brojem KT-125/95 od 16. ožujka 1995. godine u odnosu na sve optuženike izmjenjuje či-
njenični opis kaznenog djela ako i pravni opis kaznenog djela.

U tijeku postupka Županijsko državnog odvjetništvo u Splitu svojim posebnim aktom
pod brojem KT-125/95 od 24. lipnja 1998. godine izmjenilo je činjenični i pravni opis, te pravnu
oznaku kaznenog djela iz optužnice KT-125/95 od 16. siječnja 1996. godine sa izmjenom od 16.
ožujka 1998. godine na način kako je to napisano u izreci presude.

Rješenjem Županijskog suda u Splitu pod brojem Kv-173/98 od 20. ožujka 1998. godine
odlučeno je da će se u ovom postupku provesti suđenje u odsutnosti za optuženike Rajka Vu-
dragovića, Jovicu Kneževića i Savu Buru, a temeljem čl. 290. st. 3. Zakona o krivičnom postupku, a
nakon što je utvrđeno da je protiv svih optuženika doneseno rješenje o pritvaranju, izdana nare-
dba za raspisivanje tjeralice a optuženici nisu dostupni državnim i pravosudnim tijelima Republi-
ke Hrvatske, a sve imajući u vidu težinu kaznenog djela koje im se stavlja na teret. Citirano
rješenje je postalo pravomoćno.

Pozvan da iznese svoju obranu optuženi Ilija Eraković pred istra-
žnim sucem je naveo da je do "pada" Dniša radio u tvornici "Karbon"
Zagreb pogon Siverić, kao radnik a zatim je dobio 01. listopada 1990. godine
poziv iz vojnog odsjeka a zatim i raspored da s još jednom grupom ljudi drži
položaj na Erakovića staji. Napominje da tada ni on ni druge osobe - mješta-
ni iz sela Štikova nisu bili naoružani već da su naoružanje dobili na Era-
kovića staji i da bi se radilo o poluautomatskim puškama. Na tom položaju da
je ostao sve do srpnja 1993. godine, a zatim da su prebačeni na položaje na
Jazvićima - Gornje Baljke. Na kojim položajima ostaje sve do 6. kolovoza
1995. godine kada se kao i ostali vratio kući. Nadalje optuženik je izjavio
da nije vršio pljačku kuća, a daje mogućnost da je njegov sin Dušan dovezio
stvari kod staja u Štikovu i da je u blizini tih staja sagradio prije ovog
rata jednu veliku štalu oko 90m², a da je on u njoj vidio različite predmete
kao štednjak na struju, hladnjak i kauč. Optuženi Eraković je pak izjavio da
je njegov sin zajedno sa Grujicom Gruić otudio traktor, s kojim traktorom je
Dušan Eraković iz Maovica dovezio prethodno nabrojene stvari. Nadalje istom
je poznato da Dušan Eraković, njegov sin, vojnim kamionom s područja Maovica
dovezao 300-400 bloketa, 200-300 komada cigli pregradnih, 5-6 prozora i sav
taj materijal ugradio u kuću. U daljnjem iznošenju svoje obrane optuženi je
kazao da mu je poznato za djelovanje nekih osoba iz Štikova koji su vršili
razna nedjela, a njegova saznanja su iz priča drugih osoba ili iz osobnog
saznanja, pa mu je tako poznato da je Milan Graovac, Jovica Knežević zv.
"Doktor", te još dvije nepoznate osobe, na području Gornjih Maovica u zaseoku
Režići ili Kujundžićima ili Mirkovićima izvršili krađu četiri krave i to u
ožujku 1995. godine. U istom tom razdoblju da su Jovica Knežević i Rajko Vu-
dragović s još nekim osobama u Maovicama zlostavljali Božu Kujundžića te
da ga je tom prilikom Jovica Knežević zaklao nožem ili komadom lima dok ga je
osoba po imenu Filipović držao. U nastavku svog kazivanja optuženik je izno-
sio podatke za djelovanje trećih osoba koje nisu obuhvaćene u ovom kaznenom
postupku.

Na glavnoj raspravi optuženi Ilija Eraković pozvan da iznese svoju
obranu izjavio je da je na području Erakovića staje bio angažiran od 12 osoba
i sve to do 1992. godine a do 1993. godine je bilo najviše 25 osoba, kada je

na tim prostorima došla Srpska vojska. Optuženik je naglasio da ta skupina ljudi kojima je on bio zapovjednik, nije imala nikakvu funkciju, odnosno da je njegov odjeljak bio stražarska služba, i da su čuvali put između Štikova i Merčića. Vezano za objekt koji bi gradio njegov sin, napomenuo je da je objekt napravljen 1989/90 godine a da je jedan dio nadograđen 1994. godine. Optuženik je izjavio da se ne sijeća da bi istražnom sucu iskazao da je vidio određene predmete u tom objektu, a isto tako da ne bi odgovaralo istini da bi pred istražnim sucem govorio da bi Goran i Sava Bura provaljivali u kuću Ilije Vujevića, a ono što iskazivao vezano za krađu krava, optuženik je iskazao da je o tome on čuo od drugih osoba ali da je čuo da je Srpska policija iste vratila vlasnicima. Nadalje je optuženik vezano za ozlijeđivanje Bože Kujundžića iskazao da je on čuo od drugih osoba da bi to učinio Jovica Knežević, i da mu je poznato da se vodio postupak protiv njega. U pogledu ostalih optuženika optuženi Eraković je izjavio da se Milan Graovac priključio skupini u 7. mjesecu 1992. godine, Vaso Graovac u 1. ili 2. mjesecu 1993. godine, Jovica Knežević u 7. mjesecu 1992. godine, dok Milan Bura nikada nije bio uključen u njegovu grupu niti u kakvu drugu jedinicu, jer je bio nesposoban za vojsku, uvijek alkoholiziran, a isto tako nije bio uključen u nikakvu jedinicu ni Sava Bura.

Optuženi Milan Graovac iznoseći svoju obranu pred istražnim sucem izjavio je da je u 7. mjesecu 1991. godine u Golubiću pohadao tečaj za rezervne policajce, a zatim da je u 1. mjesecu 1992. godine dobio poziv za mobilizaciju i raspored u selo Maovice, gdje je ostao do 6. mjeseca 1992. godine, te vršio stražarsku dužnost, te bio zadužen sa automatskom puškom. U 10. 1992. godine da je dobio poziv za Pograničnu policiju i da je bio na Sivlaji na predjelu Lemeš, a zatim je tamo zatekao sve Štikovljane i to baš Iliju Erakovića, rezervnog potporučnika, koji je bio komandir svih vojaka. Početkom 1993. godine i 1994. godine imao je raspored na položajima Režića staju i Gornjim Baljcima gdje je obavljao i vršio stražarske službe i patroliranje. U 5. mjesecu 1995. godine da je prebačen u Maovice sve do "Oluje" kada se vratio kući u Štikovo, a u manjim grupama za vrijeme vojnoredarstvene akcije "Oluja" krenuo prema Kosovu gdje je saznao da je "pao" Knin. Jedno vrijeme da se krio po šumi zatim da se vratio u Štikovo gdje se predao Hrvatskoj policiji. Nadalje optuženik je istaknuo da bi odgovaralo istini da je s pojedinih Štikovljanima dok je bio na položaj kod Maovica, ulazio u to selo i vršio krađu raznih predmeta iz napuštenih hrvatskih kuća. DA je zajedno s Filipovićem 1993. godine ukrao dva janjca Stipi Vujeviću, a iz kuće Vujević Anke s još nekim osobama među kojima je bio Jovica Knežević, izvršena je krađa 12 pršuta, 2 freze. DA je zajedno sa nekim osobama iz kuće u Maovicama uzeo kauč i ormar, i to baš na predjelu Režići gdje su skinuta jedna garažna vrata, koja je kasnije on prepravio i postavio na svoju konobu. Vezano za djelo počinjeno na štetu Bože Kujundžića optuženi je izjavio da je on zajedno sa Rajkom Vudragovićem i Jovicom Kneževićem zv. "Doktorom" prvo bili u zaseoku Petkovići na Maovicama gdje su bili smješteni dragovoljci iz Srbije te su im tamo oni dali janje koje su uzeli iz štale Ile Kalaša. To janje da su stavili u prtljažnik automobila koji je vodio on, i na povratku da su prolazili kroz zaseok Kujundžići. Kada su došli do kuće Bože Kujundžića zv. "Božina" da je prvi u kuću ušao Jovica Knežević a da se on zadržao kod automobila dokle ga parkira, a po izlasku iz automobila da je iz kuće čuo vrisak žene Bože. S njim da je bio Rajko Vudragović i da su sukupa pošli prema kući gdje su ispred kuće zatekli ženu "Božine" koja je plakala, i da je on vidio da je Jovica Knežević istu udario kundakom puške po glavi, a kako se nalazina na stepenicama da je pala niz stepenice. U tijeku vožnje Jovica Knežević da je ispričao im da je starog "Božinu" zaklao nožem, jer da mu je jednom prilikom podvalio kantu vode od 10 litara umjesto rakije, da bi nakon toga kazao da ga nije zaklao nego samo malo zarezao nožem po vratu. DA je protiv njih

voden krivični postupak pred sudom u Kninu ali da su svi bili oslobođeni odgovornosti. Nadalje, optuženik je priznao da je zajedno s Jovicom Kneževićem i Jovicom Devićem u Maovicama i to u zaseoku Baturine zapalio pojatu. Optuženiku je nadalje bilo poznato da Dušan Eraković je bio vozač koji je kamionom prevezio smjenu, naoružanje i hranu. Što se tiče optuženika Milana Bura zv. "Mićo" optuženik Milan Graovac je izjavio da mu je poznato da isti uživao alkohol, a da su njegovi sinovi Goran i Savo Bura odnosili imovinu iz kuća Hrvata iz Maovica, i da su palili kuće Hrvata iz Maovica. Za Iliju Erakovića optuženik je izjavio da je isti bio jedno vrijeme zapovjednik cijele čete, da je imao čin potporučnika, a kada su došli na položaj Gornji Baljci da je isti skinuo taj čin. Za Dušana Eraković optuženik je izjavio da je isti u Maovicama odlazio sa traktorom marke "T.Vinković" s prikolicom i da mu je poznato da je on iz Maovica dovezio materijal i cigle. Što se tiče optuženika Vase Graovca optuženiku nije poznato da li je isti palio kuće Hrvata ili pak odnosio imovinu.

Na glavnoj raspravi optuženik Milan Graovac je samo djelomično priznao svoje navode iz obrane datom pred istražnim sucem, i to baš one navode koji bi se odnosili na njegovo uključivanje u Teritorijalnu obranu. Sve ostalo što je zapisano na zapisniku u istrazi, da bi on sa drugim osobama činio nedjela po hrvatskim kućama i odnosio imovinu ne bi odgovaralo istini. Naime, to su činili drugi čija imena je on govorio pred istražnim sucem, a onda je u zapisniku jednostavno nadodano njegovo ime uz ta imena. Što se tiče djela koja mu se stavljaju na teret a načinjena na štetu Kujundžića isti je porekao neke pojedinosti kao npr. da ne bi odgovaralo istini da bi Jovica Knežević udario kundakom puške suprugu Bože Kujundžića da bi mu se makla s puta pa bi ona pala niz stepenice, jer tu činjenicu da on ne bi ni vidio. Potvrdio bi da bi odgovaralo istini da je polovinom 1992. godine dok su bili smješteni u Maovicama on zajedno s Rajkom Vudragovićem i Ilijom Dragićem otišao u jednu kuću u blizini škole i uzeli najnužnije stvari i to ležaj, televizor posude, to su koristili a po odlasku iz Maovica te stvari da su ponijeli sa sobom. Optuženik je naveo da je u 1. mjesecu 1991. godine u trajanju od jedan mjesec s njima na položaju bio i Milan Bura, a kada je bila ponovna mobilizacija u 11. mjesecu 1994. godine da je s njim bio Ilija Eraković, Dušan Eraković i Vaso Graovac. Paljenja koja bi se navodno dogodila u zaseoku Kalaši da je bio prisiljen pred istražnim sucem da to kaže, a što ne bi odgovaralo istini.

Optuženi Dušan Eraković zv. "Dule" iznoseći svoju obranu pred istražnim sucem naveo je da je u 8. mjesecu 1991. godine bila organizirana straža na području Štikova, a da je u 10. mjesecu iste godine se priključio Štikovačkom vodu, čiji komandant je bio njegov otac Ilija Eraković, koji ga je odveo u Knin u jednu kasarnu, gdje ga je zadužio za uniformu i za pušku M-48 te je upućen na položaje u Lemešu. Zadatak voda je bio da čuva položaje i odlazi u patrole. Sam optuženi je izjavio da su točni navodi krivične prijave gdje je naznačeno da je za vrijeme održavanja položaja na Lemešu odlazio u Maovice radi oduzimanja raznih predmeta, a s njim su najčešće bili Novica i Grujica Grujić. Odlazili su u Maovice u više navrata, i to kod starijih osoba koji nisu mogli pružiti otpor. Sve oduzete stvari je skupa s Grujicom Grujić odvezio iz Maovica traktorom "T. Vinković" i predmete odvezio u svoju kuću. Sa istom skupinom osoba je izvršio krađu triju vozila. Što se tiče gradnje objekta na Erakovićevim stajama izjavio je da je bivša JNA izradila kuću 6x8m koja nije završena, koju je imao on namjeru dovršiti pa je radi toga kamionom, traktorom ili nekim drugim prevoznim sredstvom dovezao oko 1500 bloketa, kabež za struju, cijevi za vodu, dvije televizije, 10-tak vrata za kuću i prozore, garažna vrata, dvojna vrata za kapiju, 700 kg cementa, 2 štednjaka na drva i jedan na struju, jedan hladnjak, tepih, dva kauča, stol, šest stolica. Nadalje optuženi je izjavio da mu je poznato da su Milan Graovac

Jovica Knežević zv. "Doktor" i Rajko Vudragović tukli i zlostavljali Božu Kujundžića i njegovu ženu i te prigode da je Jovica Knežević Božu Kujundžića priklao.

Na glavnoj raspravi optuženi Dušan Eraković je samo djelomično ponovio svoja kazivanja iznesena pred istražnim sucem. Porekao je sve ono što je iskazao pred istražnim sucem, a gdje bi sebe teretio za pljačku Hrvatske imovine. Što se tiče objekta koji se sagrađen na Erakovićeve staju, da je gradnja istog počela 1987 i 1988. godine od betona i kamena, a da je nastavljena gradnja 1992. i 1993. godine. Građevinski materijal koji se spominje u iskazu datom pred istražnim sucem da on ne bi otuđivao već da ga pronalazio uz put u Maovice, pa je tako u više navrata prebacivao svu potrebnu građu na Erakovića staju. Vezano za svog oca isti je izjavio da je bio zapovjednik Štikovačkog voda, ali da njegov otac nije imao čin.

Optuženi Milan Bura zv. "Mićo" iznoseći svoju obranu pred istražnim sucem je naveo da je prvu barikadu u selu organizirao Ilija Eraković i to na putu prema Maovicama, a među optuženima koji su s njim to radili bio je njegov sin Dušan Eraković i to ljeti 1990. godine. Isti je naglasio da osobno on nije sudjelovao u postavljanju barikada. U siječnju 1991. godine da se on dobrovoljno prijavio u Knin i pristupio vojsci tzv. "SAO Krajna" te je bio zadužen za poluautomatsku pušku i 5 komada streljiva i SNB uniformu, i bio upućen na stražu na Svilaju. Skupine ljudi iz Štikova, koji su bili u tom sastavu, je među optuženicima Milan Graovac, Ilija Eraković i to u vremenu koliko je on proveo 20-tak dana na položaju. Nakon proteka tog vremena da je zbog bolesti bio vraćen kući. U srpnju 1993. godine da se dobrovoljno javio u Knin, gdje je bio raspoređen u Donje Baljke, i gdje je proveo 20-tak dana te je ponovno bio upućen kući i to sve do travnja 1994. godine kada ponovno dobiva poziv gdje odlazi na teren 2-3 dana. 5. kolovoza 1995. godine kada su počele padati granate na Štikovo da je uzeo pušku, krenuo prema Kosovu misleći da će ići prema Kninu. U vremenskom razdoblju od 1991. do 1995. godine je u više navrata odlazio u Maovice te iz napuštenih kuća Hrvata uzimao predmete za koje je smatrao da je šteta da propadnu, tako da je uzimao sjekiru, pilu, nešto robe, 10-tak m daske. Da ništa nije palio po Maovicama niti je otudio stoku. Da je njegov sin Goran pristupio grupi ljudi Ilije Erakovića, te je iz kuća prognanih Hrvata isti odnosio predmete, isti da je uzimao pršute i da ih je nosio kod Ilije Erakovića na Svilaji. Da je njegov sin Savo još 1990. godine bio prijavljen u miliciji u Kninu i bio na specijalnoj obici kod "Kapetana Dragana", a da je odlazio u Maovice i uzimao stvari iz kuća Hrvata. Optuženiku je nadalje bilo poznato da je Ilija Eraković također uzimao stvari iz Maovica, odnosno skidao vrata s Doma u Maovicama što je njemu osobno poznato. Njegov sin Dušan Eraković sa Grujicom Gruić da je pljačkao hrvatske kuće u Maovice i građevinski materijal odvezio za gradnju nekog objekta. Optuženom je također poznato da je Milan Graovac s još nekim osobama zapalio kuću Bože Kujundžića, Ivica Kujundžića i Lenke Kujundžić, a u zaseoku Vujevići da je Milan Graovac s još nekim osobama zapalio dvije pojato i to od Duje i Mile Vujevića. Što se tiče zlostavljanja obitelji Kujundžića saznanja optuženika Milana Bure vezano su samo po priči drugih ljudi. U pogledu djelovanja Jovice Kneževića optuženik se izjasnio da mu je poznato da je isti u zaseoku Vujevići Božici Vujević ukrao jedno tele, a da je Jovica Knežević s nekim drugima po kućama prognanih Hrvata u Maovicama pljačkao stvari i prodavao u Štikovu.

Na glavnoj raspravi optuženi Milan Bura pozvan da iznese svoju

obranu na glavnoj raspravi isti je naglasio da se ne sijeća detalja svog iskaza, te kad mu je isti predložen napomenuo da se ne sijeća da bi on to iskazao i da ne bi odgovaralo istini one navode koje je iskazao pred istražnim sucem o svom sinu kao i za Iliju Erakovića i druge optuženike. Isto tako optuženi Milan Bura je porekao da je ukrao pilu i sjekiru naglašavajući da je iste pronašao te je naglasio da nije otudio stvari iz kuća Hrvata.

Optuženi Vaso Graovac iznoseći svoju obranu pred istražnim sucem je naglasio da je sve do 1. srpnja 1992. godine bio u radnom odnosu a zatim da je dobio poziv da se javi u vojarnu Knin gdje je bio zadužen za puškomi-traljez sa rapom od 150 streljiva, vojnom odorom i ručnom bombom, te da je odveden na položaj "Barjak" gdje je davao stražu i patrolirao, a zatim se vratio kući na par mjeseci. Kad je vidio da će opet biti mobilizacija da se javio Iliji Erakoviću koji je bio zapovjednik na Erakovića staji i da je na tim položajima sve do ožujka 1994. godine kada je prebačen na pločaje u Gornje Baljke, a u travnju 1995. godine da je prebačen u Maovice, te je jedan mjesec proveo u napuštenoj kući u zaseoku Režići sa zadatkom da daje stražu i patrolira, a u kolovozu 1995. godine je raspoređen na položaj Bajina Gradina. Kad je odlučio da se preda hrvatskim policajcima da je otišao do kuće Milana Graovca iz Štikova i njemu kazao da se želi predati, nakon čega je to i napravio. Što se tiče svog djelovanja optuženik je izjavio da je tijekom 1992. godine u Kninu iz jedne stambene zgrade koja je bila u izgradnji izvršio krađu 4-5 maceva lamperije koju je kasnije postavio u svoju kuću u Štikovu. Dok je bio na položajima u Maovicama da je iz nekoliko kuća koje su bile napuštene uzeo različite kućne predmete kao što je sudoper, radni stol, viseće elemente i drugo. Od Jovice Kneževića da je kupio brusilicu u iznosu od 50 DEM, a za šteku duvana da je kupio televizor od Rajka Kneževića koji je taj televizor otudio u Maovicama. Optuženiku je poznato da je traktor marke "Tomo Vinković" iz Maovica otudio Dušan Eraković. Optuženik je čuo priču da su Rajko Vudragović, Jovica Knežević i Milan Graovac napali osobu po nadimku "Božina" i da su ga razrezali nožem po vratu, a da mu je poznato da je Goran Bura i njegova sestra Zora pljačkali po hrvatskim kućama u Maovicama.

Na glavnoj raspravi optuženi Vaso Graovac pozvan da iznese svoju obranu, porekao je navode date pred istražnim sucem i to baš u onom dijelu gdje je kazao da su Štikovljani otuđivali stvari po kućama Hrvata i da bi on to sam radio. Naime, ono što bi iskazao optuženi pred istražnim sucem da je u Kninu otudio nekoliko maceva lamperije, na glavnoj raspravi je iskazao da jedno vrijeme dok je bio u radnom odnosu nije dobio plaću te mu je šef gradilišta kazao da uzme lamperiju i odnese kući. Potvrdio bi pak navode da je od Jovice Kneževića kupio brusilicu a od Rajka Kneževića da je kupio televizor za šteku cigareta, dočim neistiniti bi bili djelovi iskaza gdje bi u istražnom zapisniku iskazao da su Štikovljani krali po Maovicama, a da nije izjavio da je Dušan Eraković otudio traktor iz sela Maovice, a da mu je poznato da su to napravili Grujić Gruica i Ljubo Eraković. Dokle je bio na Erakovića staji da su tada s njim bili Ilija Eraković, te njegov sin Dušan, Milan Graovac.

U dokaznom postupku saslušani su svjedoci i to: Ana Skorup (198, 190, 636 i 637), Cvita Kujundžić (196, 637, 638), Nikola Režić (255, 638), Petar Škalić (250, 251, 638), Mara Zečević (256, 643), Luca Režić (248, 249, 644, 645), Jure Blažević (258, 645), Boja Baturina (191, 653), Kata Vujević (193, 654), Toka Blažević (654, 655), Filip Samardžić (665), Iva-Ika Režić (669), Boja Zečević (670), Luca Zečević (670), Božica Vujević (677, 678), Duje Vujević (676, 677), Stjepan Vujević (677, 678), Ilija Vujević (681, 682), Anica Vujević (682, 683), Marija Vujević (683, 684), Marko Zečević (684, 685), Božo Kujundžić (195, 196, 721), Frane Božinović (252, 722, 737), Milka Blažević (738), Ilija Vujević (681, 682), Ante Hrga (323, 738), Mara Režić (740

Kata Ćurak (282, 740), Slobodan Škalić (262, 744), Toma Blažević (197, 744, 745), Tomica Režić (753), Marta Vujević (753, 754), Ana Režić (325, 756, 757), Jelka Režić (257, 757), Anda Blažević (284, 285, 757). Pročitani su zapisnici Ljubomira Erakovića (297-299), Nenada Nenadića (300-302), te Mare Kujundžić (192). Pregledane su dnevnik i teka, pregledana je fotodokumentacija (433-632), pregledana je otpusna lista bolnice SV. Sava u Kninu (172), pregledan je dopis Županijske komisije za popis i procjenu ratne štete od 21. 12. 1995. (293, 294), pregledano je vještvo dipl. ing. arh. Ivana Madunića (295, 296), pregledavaju se fotografije (722A), čita se dopis Ureda za opću upravu matičnog ureda Drniš (642), pročitani su dopisi Policijske postaje Drniš (701), pročitani su dopisi Vlade Republike Hrvatske, Komisije za zatočene i nestale (369), pregledan je dopis (712), pročitani su iskazi svjedoka Stjepana Režić (247), pregledano je izvješće o lišavanju slobode za optuženika Iliju Eraković (22), Milana Bure (35), Dušana Erakovića (89), Vase Graovca (118) i Milana Graovca (174), te njihove fotografije.

Tijekom postupka zastupnik ŽDO-a, kao i branitelji optuženika predložili su izvođenje nekih svjedoka i to- Vujević Maše koja zbog bolesti se nije odazvala sudu, pa je sud odustao od njegovog saslušanja, kao i za svjedokinju Boju Hrgu, svjedokinja Kata Režić je pak bila nedostupna, jer je sa stadom otišla na Svilaju i njen povratak se očekuje sa ispaše tek na jesen, pa je sud odustao i od njenog saslušanja, a svjedok Ile Kalaš je osoba koja ne postoji prema navodima djelatnika policije, a odbijen je prijedlog za saslušanjem svjedoka Ilije Vujevića. Predloženi svjedoci Marko Srnić, Željko Dragić i Srećko Dragić koji se nalaze u pritvoru na Bilicama, također nisu saslušani jer je sudsko vijeće procijenilo da izvođenje tog dokaza je suvišno za predmetni kazneni postupak. Odbijen je prijedlog i to u pogledu pribavljanja spisa suda u Kninu saslušavanjem svjedoka Mate Rabotega i prikupljanje podataka od nadležne postrojbe Hrvatske vojske vezano za raspored okupacijskih postrojbi u Maovicama, odbijen je prijedlog i za saslušanjem Zdravka Samardžića, i odbijen je prijedlog za izdvanjanje iskaza svjedoka kojima nisu bili nazočni branitelji optuženika (ovo posljednje nakon provjere svih zapisnika koje prileži spisu), a odbijen je i prijedlog da se dodatno provjeravaju činjenice da li su optuženici Rajko Vudragović, Jovica Knežević i Savo Bura žive osobe. Svi navedeni dokazi su odbijeni kao suvišni i nepotrebni obzirom da je sud raspolagao sa velikim brojem dokaza koje su riješili sporna pitanja.

Na temelju rezultata provedenog dokaza postupka ovaj sud je nedvojbeno utvrdio da su svi optuženici i to Ilija Eraković, Milan Graovac, Rajko Vudragović, Jovica Knežević, Dušan Eraković, Milan Bura, Vaso Graovac i Savo Bura počinili kazneno djelo protiv čovječnosti i međunarodnog prava - ratni zločin protiv civilnog stanovništva - djelo opisano i kažnjivo po čl. 120. st. 1. Osnovnog krivičnog zakona Republike Hrvatske.

Do ovog utvrđenja sud je došao analizom i ocjenom svakog dokaza pojedinačno te u skladu s drugim dokazima.

Tijekom postupka sud je pregledao materijalne dokaze iz kojih proizlazi kako slijedi:

Pregledana je fotodokumentacija koju je sudu dostavio Sekretarijat kriminalističke policije policijske uprave Splitsko Dalmatinske, a koja je fotodokumentacija u spisu se nalazi na listovima od 433 do 632. Navedena fotodokumentacija prikazuje područja Maovica, Podosoja i Vrlike i to posebno zaseoke sa imenima vlasnika objekta koji su oštećeni u Domovinskom ratu. Fotografije pak prikazuju oštećenja na objektima.

U nastavku postupka pregledana je otpusna lista bolnice Sv. Sava u Kninu (list 172 spisa). Uvidom u istu vidljivo je da je dana 3. travnja 1993. godine u bolnicu u Kninu primljen bolesnik Božo Kujundžić koji je boravio do 10. travnja 1993. godine na liječenju i na kojim je primjenjena kirurška obrada zbog razjapljene rezne rana kojom su oštećene krvne žile vrata, a koja rana se proseže s jedne strane lica na drugu preko brade i vrata.

Pregledane su fotografije, koje se u spisu nalaze na listu 722A, a radi se o fotografijama koje nose na poledini oznaku brojkama od 1 do 5, i koje prikazuju optuženika Milana Graovca, istina u privatnim trenucima ali za vrijeme Domovinskog rata. Baš navedene fotografije upućuju sud na osobnost tog optuženika, kao i na njegova razmišljanja, u privatnom životu, što ujedno daje imajući u vidu sve ostale dokaze o kakvoj se osobi radi.

Pregledan je dnevnik i teka koje sudu na glavnoj raspravi prezentirao svjedok Ilija Vujević. Navedeni svjedok je iznoseći svoj iskaz izjavio da je tu teku i dnevnik dobio od susjeda, a koja teka je nadena u kući osobe po imenu Mihajlo Bogdanovića. U tecu i dnevniku se vidi raspored straže po smjenama, a i spominju se imena osoba kao npr. E. Dušan, E. Ilija, B. Savo, što bi upivalo baš na osobe optuženika, a i te osobe su spominjane pod punim imenom i prezimenom kao osobe koje bi bile u patroli primjerice dana 1. siječnja 1991. godine. U dnevniku su evidentirana imena osoba koji su bili angažirani u 1. mjesecu 1991. godine sa imenima zapovjednika i komandirima, pa među tim imenima spominje se ime Ilije Erakovića, vozača Dušana Erakovića, Graovac Milan, Graovac Vaso, Sava Bura.

U nastavku postupka pregledan je dopis Županijske komisije za procjenu ratne štete od 21. 12. 1995. godine (list 293 i 294 spisa), iz kojih podnesaka je vidljiva šteta po naseljima i kategoriji oštećenja na građevinskim objektima te veličina štete, kao i popis mjesta gdje bi štete nastale, a pregledom viještva dipl. ing. arhitekture Ivana Madunića (list 295, 296 spisa) vidljiva je visina štete, i to na raznim objektima - crkvama na predjelu Vrlike, Ježevića, Maovice i Zasioku.

Pregledan je dopis Matičnog ureda Drniš (list 642) iz kojeg proizlazi da su knjige državljana Republike Hrvatske za Drniš nestale iz Matičnog ureda Drniš tijekom rata 1991/92. godine, tako da se ne može izvršiti provjera upisa u knjigu državljana za osobe Iliju Erakovića koji je rođen u Štikovu, Milana Graovca rođen u Drnišu, Jovice Kneževića rođenog u Drnišu, Dušana Erakovića rođen u Drnišu, Milana Buru rođenog u Štikovu, Vasu Graovca rođen u Drnišu i Save Bura rođen u Drnišu. Pregledan je dopis Policijske postaje Drniš (list 701) iz kojeg dopisa je vidljivo da osobe po imenu Nenad Nenadić i Ljubomir Eraković su odselili u SRJ, a zatim i emigrirali, iz iste tako da se nema podataka o njihovoj točnoj adresi prebivanja. Pregledan je i dopis Vlade Republike Hrvatske, Komisije za zatočene i nestale (list 369), iz kojeg je vidljivo da se osoba - po imenu Sava Bura ne nalazi niti se nalazila u vlasti Republike Hrvatske u vezi s oružanim sukobom, a ista osoba se ne nalazi ni na popisu poginulih osoba u vojno-redarstvenoj akciji "Oluja". Pregledan je dopis Matičnog ureda Knin (list 712 spisa) iz kojeg proizlazi da u Matičnoj knjizi rođenih Knin nije upisan Rajko Vudragović, kao osoba rođena u tom mjestu pa da se pretpostavlja da je rođena u nekom selu koje pripada Općini Knin.

Tijekom postupka pregledano je izvješće o lišavanju slobode za optuženika Iliju Erakovića (list 22), iz kojeg proizlazi da je isti lišen slobode dana 15. kolovoza 1995. godine u 14,00 sati, isto tako pregledano je izvješće o lišavanju slobode za Milana Buru iz kojeg je vidljivo da je isti

lišen slobode dana 16. kolovoza 1995. godine u 17,00 sati, Dušan Eraković da je lišen slobode nakon uvida u izvješće (list 89 spisa) dana 22. kolovoza 1995. godine u 13,00 sati, za Vasu Graovca (list 118) da je lišen slobode dana 24. kolovoza 1995. godine u 10,00 sati, te Milan Graovac (list 174) da je lišen slobode dana 24. kolovoza 1995. godine u 18,00 sati.

Tijekom postupka pregledane su i fotografije optuženika koje su priložene kao fotodokumentacija spisa. Baš navedene fotografije su davane na uvid velikom broju svjedoka koji su bili saslušavani.

U nastavku postupka sud je imao na raspolaganju i verbalne dokaze. Tako je saslušao veliki broj svjedoka koji su bili dostupni sudu, a predloženi i od strane zastupnika optužbe, od strane obrane i od strane samih optuženika. Ovog trenutka ne ulazeći u detalje kazivanja svakog pojedinog svjedoka sud je nedvojbeno mogao utvrditi analizirajući iskaze svih svjedoka da su u osnovi svi identično govorili. Naime, svi svjedoci su iskazali da su na spornom prostoru djelovale razne vojske JNA, razni dobrovoljci, a među kojima je bio i Štikovački vod, sastavljen od ljudi iz Štikova, čiji je zapovjednik bio Ilija Eraković. Cijeli taj kraj Vrlike-Maovica-Štikova, Općine Drniš su bili sistematski pljačkani, kroz cijelo vrijeme Domovinskog rata od kolovoza 1991. do kolovoza 1995. godine. U tim mjestima mahom je ostajalo starije Hrvatsko pučanstvo, koje je ostajalo čuvati svoje domove i stoku-blagu. Onog trenutka kada bi im bilo otuđeno blago i vrijedne stvari iz kuća, isti bi napuštali mjesto stanovanja, a zatim bi njihove kuće bile devastirane, a u nekim slučajevima i zapaljene. Tako imamo slučajeve da su neki odmah vrlo brzo nakon okupiranja tog prostora već krajem 1991. godine, ili početkom 1992. godine napuštali to područje, neki svjedoci bi pak ostajali tijekom 1992. i 1993. godine, a manji broj svjedoka su ostali sve do dva mjeseca prije nego što je provedena vojno-redarstvena akcija "Oluja". Nadalje svi svjedoci su potvrdili činjenice da su prva velika seljenja, bijeg stanovništva s tog područja je bio 27/28. kolovoza 1991. godine kada je najveći broj ljudi izbjeglo, pred nadolaženjem Srpske vojske. Zatim veća skupina živilja sa tog područja je otišla nakon ubojstva Anice Škalić koncem 1992. godine. Ima pojedinačnih slučajeva da su stanovnici pojedinačno odlazili kako je tko mogao organizirati svoj prelazak preko Svilaje, ili dolazak na oslobođena područja plaćajući za to iznos u stranoj valuti osobama koje su organizirale takav prolaz.

Nadalje, svjedoci koji su ostali na okupiranom prostoru jednako su iskazali o doživljenim svakodnevnim strahotama koje su opisivali identično kao i muke Isusove na raspelu. Pucnjave po mjestu da je bilo danju i noću i to u cilju zastrašivanja pučanstva, koja je znala biti usmjerena i u pravcu pojedinca ili manje skupine ljudi. Isto tako, Štikovljani, kada bi noću dolazili u Hrvatske kuće su znali zatvarati ljude u jednu prostoriju i odudivati stvari iz te kuće, znali su odlaziti i do trafostanica i isključiti dovod struje, i tako znali ulaziti u selo i otuđivati stoku iz kuća, a znali bi se i prurušiti ("namačkarati") da ne bi bili prepoznati. Tako se ne bi znali ponašati drugi "posjetitelji" koji su povremeno dolazili iz drugih okolnih mjesta. Svjedoci su isto tako potvrdili činjenicu da osim što su bili fizički zlostavljanju da su bili izvrnutim verbalnim napadima i raznim pogrdnim riječima.

Tijekom postupka saslušani svjedoci Ana Skorup, Cvita Kujundžić, Nikola Režić, Petar Škalić, Mara Zečević, Jure Blažević, Filip Samardžić, Iva-Ika Režić, Boja Zečević, Luca Zečević, Marija Vujević, Marko Zečević, Milka Blažević, Mara Režić, Kata Čurak, Slobodan Škalić, Tomica Režić, Jelka

Režić i Anda Blažević su skupina svjedoka koja je sud stavila u jednu grupu svjedoka koji su sudu općenito pričali događanja iz osobnog opažanja, a i čuvenju drugih ljudi iz okupiranog prostora. Istina, dio tih svjedoka i to baš Ana Skorup, Cvita Kujundžić, Nikola Režić, Petar Škalić, Mara Zečević, Luca Režić, Filip Samardžić, Ivka-Ika Režić, Boja Zečević su pak svjedoci koji su tijekom davanja svog iskaza poimenice opisivali ponašanja za svakog optuženika u istrazi, ali na glavnoj raspravi iste optuženike ne bi prepoznali ili bi se baš ogradili u svom kazivanju, da bi čuli od trećih osoba kako su se pojedinci ponašali. Baš za takve svjedoke sud im je poklonio punu vjeru uzimajući kao uvjerljive njihove iskaze dane pred istražnim sucem, obzirom da su isti u vremenu kada su davali taj iskaz bili svježijeg saznanja, mladi za nekoliko godina, a ovo posebno imajući u vidu činjenicu da se radi o osobama izuzetno starije životne dobi. Ti svjedoci su pak izjavili primjerice da im je poznato da je Mića Bura i njegovi sinovi bili aktivni za vrijeme Domovinskog rata u pljačkanju kuća, zastrašivanju pučanstva, pa čak i u pucaanju u pojedince. Isto tako za pljačku bi vezivali i osobe kao što je Milan Graovac, Vaso Graovac, Dušan Eraković, Sava Bura, i to njihovo ponašanje i zlostavljanja su trajali svakodnevno. Ako pojedini svjedok osobno u tom kritičnom periodu nije vidio nekog od optuženih osoba, u svakom slučaju imali su saznanja o djelovanju i ponašanju optuženika iz međusobnih priča kada bi isti tijekom dana u kratkim trenucima predaha od svakodnevnih strahota između sebe prepričavali događanja prethodne strahote. Za naglasiti je da nitko od svjedoka nije spominjao neke četvrte ili pete osobe, već baš bi se bazirali na imena optuženika. Istina, spominjali su se i braća Grujić koji su znali izuzetno često djelovati sa ovim optuženicima na inkriminirani način kao i sinovi Milana Bure, Savo i Goran zv. "Čado". Baš ovakvi iskazi svjedoka sud upućuje na činjenicu da im se mora vjerovati, pa je stoga sud u cijelosti prihvatio njihove iskaze kako bi mogao dobiti cjelovitu sliku ponašanja za vrijeme Domovinskog rata ponašanja za svakog od ovih optuženih osoba u ovom postupku, a isto tako potvrdu kazivanja svjedoka je imao i u iskazima drugih svjedoka koji su bili precizniji i još decidiraniji, i čiji iskazi se podudaraju sa iskazima prethodno spomenutih osoba. Svi naprijed pobrojani svjedoci su bili jasni u činjenici da je postojao Štikovački vod, na čelu kojeg je bio Ilija Eraković sa svojim ljudima, i to osobama koji su pljačkali, zastrašivali, tukli, zlostavljali, otuđivali stoku i sve vrijednosti, i na kraju su bili prisiljeni da bi sačuvali svoj život napuštali svoje kuće.

U drugu skupinu svjedoka sud je svrstao svjedoke koji su precizno i decidirano na raspravama, osim što bi prepoznali pojedine optuženike i decidirano tvrdili kakvog su ponašanja bili ti optuženici.

Primjerice svjedokinja Luca Režić je iskazala da su Ilija i Dušan Eraković pljačkali, imovinu kao i Milan i Vaso Graovac, da je Mićo Bura uzeo -ukrao pršute, a Sava Bura motokultivator na kojeg je ukrcao sve njene stvari.

Svjedok Boja Baturina je pak cijelo vrijeme Domovinskog rata bila u svom zaseoku osim zadnja dva mjeseca uoči vojnoredarstvene akcije "Oluja" kad aje provela u logoru. Njena sva imovina je odnešena, uništena i razrušena, a sve optuženike je poznavala i vidala još kada je komanda bila u njenom mjestu.

Kata Vujević je prepoznala sve optužene za koje je izjavila da su joj poznati da su pljačkali, ali se ogradila od činjenice da bi se tako ponašao i Vaso Graovac, ali da za njega zna da je isti pucao, pa bi ona znala bježati i u šumu.

Saslušana svjedokinja Toka Blažević je pak izjavila da je bila zadržana jedno vrijeme u Kninu, pa su je preko UNPROFOR-a vratili u Maovice još slijedećih 5 mjeseci dokle nisu otudili svu stoku, pa je napustila Maovice. Ona je sve optuženike vidjela u svojoj kući kada su joj otuđivali stoku i stvari i s njima je bio Ilija Eraković, a da je posebno bila desidirana na upit Vase Graovca da je njega osobno vidjela u svojoj kući. Što se tiče samog optuženog Milana Graovca svjedokinja se izjasnila da tu osobu ne poznaje.

Svjedokinja Božica Vujević je pak izjavila generalno da su je optuženici zlostavljali, i to Milan Bura napao grabljama, a da su njegovi sinovi Goran i Sava bili najekstremniji. Optuženi Rajko Vudragović da je njen susjed, kojeg je vidjela kako nagovara drugog što da radi. Jovica Knežević zv. "Doktor" je pljačkao danju i noću, i nije se skrivao kada bi to radio. Svjedokinja u pogledu optuženika Ilije i Dušana Erakovića se pak izjasnila da oni prema njenom saznanju nisu ništa loše radili. Što se tiče Vase Graovca svjedokinja je izjavila da ga nije vidjela danju, a za noću nije sigurna da je isti što činio.

Saslušani svjedok Duje Vujević je iskazao da Ilija i Dušan Eraković su prema njemu bili dobri da mu ništa na žao nisu učinili, ali da mu je poznato za postojanje Štikovačkog voda i da je Ilija Eraković bio njegov zapovjednik. Sava Bura da je osoba koja je pucala na svjedoka. Rajko Vudragović i Jovica Knežević da su krali stoku iz Maovica i da je on to osobno vidio kao i pljačkanje kao i klanje stoke, a da je Vudragović zajedno s Milanom Graovcem minirao njegov bunar. Milan Bura da je palio sijeno i pojate i to baš Anice Vujević. Milan Graovac da je najviše opljačkao i činio štetu, da je zapalio pojatu, minirao bunar i odnio janjce i junca. U odnosu na Vasu Graovca svjedok se izjasnio da mu je poznata činjenica da se on odmah uključio u Štikovački vod i pomagao.

Svjedok Stipe Vujević je izjavio da svakog od prisutnih optuženika poznaje i to Iliju Erakovića koje je za vrijeme rata u Štikovu nosio vojnu odoru i imao pištolj, ali da svjedoku nikakvo zlo nije učinio, da je optuženi Milan Graovac bio stalno na terenu a kada bi ga vidio da je bio u vojnoj odori, da Dušana Erakovića je vidio kako vozi auto i da ga je vidio da je prevezio vojsku, Rajko Vudragović nije bio dobar, a da je gori od njega bio Jovica Knežević, da je vidao Vasu Graovca koji se vrlo malo kretao. Milan Bura da je bio najgori kao i njegova dva sina, a da mu je baš njegov sin Goran odnio svo blago, a da se njegovog sina Save svako bojao. Svjedoku je poznato da je Rajko Vudragović u Batajnicima da tamo živi, a da mu nije poznato gdje se nalazi Jovica Knežević koji je imao nadimak "Doktor", za kojeg je znao da je pljačkao i da je bio pridružen Arkanovoj vojsci.

Svjedok Ilija Vujević je svjedok koji je sudu predočio dnevnik i teku koje je sud kasnije pregledao, u svom kazivanju svjedok je opisao ponašanje ljudi koji bi dolazili noću u njegov zaseok i koji bi skidali osigurače u trafostanicama. Istog su čak i tukli. Istom je poznato da je Ilija Eraković imao svoj vod koji je brojio 70-tak ljudi, a primejrice komandir drugog četničkog voda je bio Rajko Vudragović, koji bi pobjegao u Srbiju, isto kao Savo i Goran Bura. Svjedoku je poznato bilo da je Jovica Knežević zv. "Doktor" otudio njegovo blago-ovce, a isto tako mu je poznato da je Vaso Graovac bio u Štikovačkom vodu.

Saslušana svjedokinja Anica Vujević se vrlo dobro sjeća kada je Milan Graovac došao u njenu kuću i uzeo vino i slaninu. Ista je naglasila da

su je tukli oba sina Milana Bure i to Sava i Goran, i to na način da je Goran tukao nju a Sava njenog supruga. Svjedokinja se u odnosu na optuženike Iliju i Dušana Erakovića i Vasu Graovca izjasnila da su to osobe koje njoj nisu ništa učinile, a da su svakakve loše stvari činili Rajko Vudragović i Knežević zv. "doktor" koji su pljačkali blago. Svjedokinji je poznato da je Sava Bura silovao jednu ženu koju je kasnije zaklao i bacio u bunar, a da je Milan Bura zapalio njeno sijeno.

Saslušani svjedok Frane Božinović je iskazao općenito o događanju i životu u Vrličkom i Štikovačkom kraju za vrijeme rata, a ujedno je i svjedok koji je sudu dostavio na uvid fotografije, Milana Graovca o čemu sud već prethodno se detaljnije izjasnio.

Saslušani svjedok Ante Hrga je u svom kazivanju i pred istražnim sucem i pred raspravnim vijećem je iskazao o svim strahotama koje su zadesile njega i mještane za vrijeme Domovinskog rata, te je izjavio da od njegove imovine je sve uništeno i da su sve stvari bilo kućanske potrebštine bilo strojevi otuđeni, a da mu je zapaljena štala. Da je većinu svojih otuđenih stvari pronašao ispred kuće Ilije Erakovića, te da je tom prilikom našao i 5-10 zaprežnih kola, da je sav građevinski materijal on osobno vidio ispred kuće Ilije Erakovića u Erakovića staji, a da je Eraković napravio novi objekt pošto je stanovništvo napuštalo Maovice. Svjedok je izjavio da je čuo od većeg broja mještana da su najviše pljačkali Štikovljani, u čemu su prednjačili Milan Bura, njegova dva sina i supruga.

Svjedok Toma Blažević je u svom kazivanju osim općenitih događanja za vrijeme Domovinskog rata i njegovog boravka u Maovicama pojedinačno ispričao za optuženika Milana Bura da je često dolazio u selo Maovica i da je iz mnogih kuća iz Maovica odnosio vrijedne stvari a da je i palio kuće, te ga je svjedok osobno vidio da je palio kuću u zaseoku Blaževići. Ilija Eraković kojeg je poznavao po nadimku Ičo da je palio kuće, dok bi optuženici Milan Graovac, Vaso Graovac i Dušan Eraković kada bi dolazili u Maovice odnosili imovinu Hrvatskog pučanstva. Svjedok se sjetio jednog događaja kada ga je zlostavljao Sava Bura na način da ga je jedne prigode doveo ispred jednog zida uperio u njegovu pušku, a da ga je spasio jedan drugi srpski vojnik koji mu je kazao "pusti čovjeka na miru".

Svjedokinja Marta Vujević je pak izjavila da je ostala za vrijeme Domovinskog rat bez sve stoke i to da je imala 94 ovce, jednog bika i dvije krave, da je jednu kravu uspjela sačuvati jer je dovela u drugi zaseok. Da ju je jednom prigodom Milan Graovac uzeo 3-4 janjca i bika, da joj je Milan Bura opsovao majku i kazao da će joj ubiti sina koji je časnik Hrvatske vojske, da joj je Rajko Vudragović zapalio pojatu i minirao gustirnu, da joj Jovica Knežević ništa na žao učinio ali da zna da je radio strašne stvari, dok je za Savu Bura izjavila da zna da je bio zločest i da je pucao na pučanstvo. Za optuženika Iliju Erakovića i Vasu Graovca svjedokinja je izjavila da se radi o osobama koje joj nisu ništa učinili, dapače da je jednom prilikom Ilija Eraković sa svojim nećacima došao štiti, a da je Vaso Graovac jednom prilikom odbranio od strane drugih osoba.

Saslušana svjedokinja Ana Režić je pak osim općenitih kazivanja o događanju za vrijeme rata što je proživjela ona i njeni mještani iz Maovica izjavila da su Štikovljani bili opljačkali Hrvatske kuće, a da je Ilija Eraković često dolazio sa Štikovljanima u Maovice zajedno sa Dušanom Erakovićem, Milanom Graovca i Vasom Graovcem i da su iz Maovica odnosili predmete čak i traktorom.

Tijekom postupka sud je saslušao i svjedoka oštećenog Božu Kujundžića, koji je tijekom Domovinskog rata bio i povrijeđen. Naime, svjedok je opisao što se desilo u travnju 1993. godine kada su ga napali tri uniformirana vojnika. Istog su zatekli dva uniformirana vojnika, na spavanju, a isti je od svoje supruge da je treći vojnik bio ispred kuće i čuvao stražu. Isti je iskazao da je te prigode zadobio udarac kundakom u tjeme glave, a nakon tog udarca kada je bio ošamućen, osijetio je da mu netko reže po bradi i vratu, te tada da je ustanovio da mu naglo teče krv da bi nakon toga izgubio svijest. Da je bio na liječenju u Kninskoj bolnici, zatim u logoru i poslije toga prebačen na slobodno Hrvatskom teritoriju. Svoju kuću je našao svu opljačkanu i devastiranu. Za detalje koje su se njemu dogodile da je više znala njegova supruga sada pokojna Mara Kujundžić. Isti se izjasnio da zna da su sinovi Miće Bure najviše pljačkali tako da su njega natjerali da dva ili tri puta kariolom ukradene stvari vozi u selo Štikovo.

Svim saslušanim svjedocima sud je poklonio vjeru jer su u svom kazivanju bili precizni, decidirani i nepokolebljivi. Saslušani svjedoci su nastojali objektivno prikazati sudu ponašanja optuženika u kritično vrijeme, ne izbjegavajući naglasiti i sudu prikazati neke od optuženika kao osobe koji su im pomogli u tim teškim uvjetima. Neovisno na ovu zadnju konstataciju, sud je imajući u vidu i ostale svjedoke kao i materijalne dokaze nedvojbeno mogao utvrditi kakva su bila ponašanja optuženika za vrijeme rata, pa je u cijelosti našao osnovanost navoda optužnice.

Slijedeću skupinu svjedoka čije iskaze bi sud analizirao su pak svjedoci koji nisu bili saslušani na glavnoj raspravi već za vrijeme istražnog postupka. Navedeni svjedoci i to baš Nenad Nenadić, Ljubomir Eraković su osobe saslušane za vrijeme istražnog postupka, a pozivi za glavnu raspravu su se vratili neuručeni sa naznakom da su odselili u SRBiju, a nakon pregleda dopisa Policijske postaje Drniš (701 spisa) sud je temeljem čl. 323. st. 1. t. 1. Zakona o krivičnom postupku i premda nije imao suglasnost stranaka i za čitanje njihovog iskaza, proveo dokaz čitanjem iskaza tih svjedoka. Saslušani svjedoci i to Ljubomir Eraković koji je u svom kazivanju opisivao događanja od rujna 1991. godine pa do kraja rata. Ta kazivanja bi se odnosila na cijelo okupirano područje, pa čak i šire. A što se tiče pojedinih optuženika isti se izjasnio da je prije barikada u Štikovu bila osnovana stranka kojoj su pripadali Milan Graovac, te Ilija Eraković. Da mu je osobno poznato da je Ilija Eraković koji je imao nadimak Brko je bio za vrijeme Domovinskog rata bio zapovjednik koja je brojala 40-50 ljudi koja je bila stacionirana u predjelu Erakovića staja zv. "Lemeš" i da je bio najekstremnija osoba, koja je u tri ili četiri pokušaja iz Knina donosila oružje. U rujnu 1991. godine da među organizatorima barikada su bili osim Ilije Erakovića i Jovica Knežević, od strane optuženih. Što se tiče paljenja i pljačkanja hrvatskih kuća da je Ilija Eraković bio najaktivniji u Režićima, Kujundžićima i Biucima, a da je mnoge opljačkane stvari dovezio u Štikovo gdje je izgrađena tijekom 1991. i 1992. godine jedna baraka, a poznato mu je da je on iz Maovica dovezao jedan automobil marke "Zastava 750". Svjedok je čuo da je Ratko Mladić dodijelio čin vodnika Iliji Erakoviću. Osobe po imenu Sava Bura, Jovica Knežević, Vaso Graovac su osobe koje su s drugim osobama, a prema pričanju, palili kuće.

Svjedok Nenad Nenadić je osim općenitih navoda iskazao da je optuženi Ilija Eraković za vrijeme Domovinskog rata imao čin, i bio njegov neposredni zapovjednik koji je u tom vremenskom periodu proširio svoju kuću, i da je on čuo da je uzimao razne stvari od Hrvata, a isto tako da se tako ponašao Goran Bura i Savo Bura. Isto mu je poznato da su RAjko Vudragović, Jovica Knežević i Milan Graovac pretukli jednu osobu po imenu Božo.

Nadalje, tijekom istražnog postupka, saslušana je i svjedokinja Mara Kujundžić. Navedena svjedokinja je preminula prije održavanja glavne rasprave, pa kako prethodno nije postojala suglasnost za čitanje njenog iskaza, sud je temeljem čl. 323. st. 1. t. 1. Zakona o krivičnom postupku pročitao njen iskaz.

Svjedokinja Mara Kujundžić je iskazala da je sa svojim suprugom Božom boravila na Maovice sve do ljeta 1993. godine. Da je u 4. mjesecu 1993. godine u jutarnjim satima dok se nalazila ispred kuće primjetila je da joj prilazi neki automobil iz kojeg je netko vikao "Gazda gdje si". Kako se svjedokinja nalazila malo dalje od svoje kuće, odmah se uputila prema kući, ali pored tog automobila je zatekla samo jednog čovjeka u vojnoj odori, te kako je krenula uz stepenice tu je vidjela da silaze dva njoj nepoznata čovjeka, jedan od njih je vrhom cijevi puške jako udario u prsa uslijed čega je ista pala. Kada su ti ljudi otišli ona je u sobi zatekla muža u nesvijesti i bio je sav krvav po glavi i vratu. Obavijestila je komandu koji su došli bolničkim kolima po supruga te ga odveli u Vrliku te u bolnicu u Kninu, gdje je bio 15-tak dana, te su ih nakon toga odveli u logor gdje su proveli tri i pol mjeseca. Svjedokinja je izjavila da joj nisu bile poznate te mlade osobe kojeg su kritičnog dana došle u njenu kuću i zlostavljali njenog supruga i nju, da isti nisu bili ni maskirani međutim da su imali dugu kosu i bradu. Što se tiče događanja u Maovicama ista je izjavila da su mnogi Štikovljani u grupama dolazili u Maovice te odnosili iz kuća Hrvata sve što je bilo vrijedno, a što nisu mogli ponjeti oni su lupali i kuće palili. Posebno svjedokinja je naglasila da je zapamtila dva mladića, sinove Miće Bure, koji su stalno dolazili u Maovice da bi odnosili imovinu iz hrvatskih kuća, koji su dolazili i kod svjedokinje tražiti hranu, a kada im ne bi dala često bi je znali i tući.

Osim dokaza koje je sud izveo, na prijedlog i optužbe i obrane ima dio dokaza koji su bili predloženi sudu ali ih sud nije proveo jer je smatrao iste suvišnim i nepotrebnim.

Primjerice zatraženo je da se iskaz svjedoka Frane Božinovića izuzme, odnosno da se primjenom odredbe čl. 218. u vezi sa čl. 216 Zakona o krivičnom postupku. Takav prijedlog sud je odbio jer je nedvojbeno zaključio da se ne radi o odavanju nikakve vojne tajne, jer vojne tajne su samo podaci koji su zakonima i drugim propisima proglašeni kao vojna tajka a sve sukladno Zakonu o zaštiti tajnosti podataka (N.N. 108/96) kada se ima u vidu iskaz svjedoka Frane Božinovića koje je ovaj sud analizirao u prethodnom dijelu obrazloženja presude, onda nedvojbeno upućuje sud da taj svjedok nije odavao nikakvu vojnu tajnu već je pričao o događanjima s kritičnog područja u kritičnom vremenu iz osobnog zapažanja, i iz kazivanja mještana. To što navedeni svjedok svojim kazivanjima ne ide infavore nekim od optuženika, to je stvar ne prihvaćanja njegovog iskaza već samo ocjene istog, a u konkretnom slučaju sud je u cijelosti poklonio vjeru iskazu tog svjedoka.

Tijekom postupka postavljen je zahtjev i to baš od branitelja optuženika Milan aGraovca da se izdvoje zapisnici o ispitivanju okrivljenika Milana Graovca i svjedoka jer da o tome branitelj nije bio izvješten niti je bio nazočan. Nakon razmatranja takvog prijedloga ovaj sud je smatrao da je prijedlog krajnje neutemeljen. Naime, nakon pregleda zapisnika i to baš od dana 25. kolovoza 1995. godine, sud je nedvojbeno zaključio da je odvjetnik Goran Matešić kao branitelj optuženika Milana Graovca bio nazočan njegovom ispitivanju pred istražnim sucem, što bi bilo sukladno odredbi čl. 65. st. 1. Zakona o krivičnom postupku, premda odredbom čl. 159. st. 1. istog Zakona tužitelj i branitelj mogu prisustvovati ispitivanju okrivljenika, a prema st. 4. istog članka i Zakona saslušanju svjedoka mogu prisustvovati tužitelj, okrivljenik i branitelj kada je vjerojatno kada svjedok neće doći na glavnu ra-

spravu, kada istražni sudac ustanovi da je to svrsishodno, ili kada jedan od stranaka zahtjeva da prisustvuje saslušanju. U smislu odredbe čl. 78. st. 1. Zakona o krivičnom postupku, a nakon uvida u spis, iz spisa se izdvajaju samo oni iskazi okrivljenika i svjedoka na kojima se prema Zakona o krivičnom postupku ne može utemeljiti sudska odluka, u što bi spadali iskazi okrivljenika u smislu čl. 208. st. 8. - 10 Zakona o krivičnom postupku tj. uz primjenu sile ili bez nazočnosti njegovog branitelja, iskazi svjedoka u smislu čl. 218. Zakona o krivičnom postupku bez upozorenja, te iskazi vještaka u smislu čl. 234. st. 1. Zakona o krivičnom postupku kad aje ovaj oštećenik, ili postoje razlozi za oslobađanje od svjedočenja. Za zaključiti je, da razlozi na koje se pozivao odvjetnik Matešić nigdje u Zakonu nisu navedeni kao razlozi za izdvajanje zapisnika pa je shodno tome odbijen takav prijedlog. Što se tiče prijedlog aza izdvajanje kako se navodi "Zapisnika o saslušanju okrivljenika svjedoka" koji su saslušani pred djelatnicima MUP-a, policija prema odredbi čl. 142. st. 3. Zakona o krivičnom postupku ne može nikog ispitivati u svojstvu okrivljenika ili saslušati u svojstvu svjedoka, osim iznimno, kada je počinitelj nepoznat. Ukoliko je branitelj mislio na obavijesne razgovore koji su s okrivljenicima obavljali policijski djelatnici, ti su zapisnici već izdvojeni sukladno odredbi čl. 78. st. 1. Zakona o krivičnom postupku, što je i vidljivo nakon uvida u Rješenje istražnog suca od 19. siječnja 1996. godine (list 303 spisa).

Tijekom postupka predloženo je da se zatraže obavijesti od Hrvatske vojske o rasporedu neprijateljskih srpskih postrojbi na području Maovice u spornom razdoblju, a posebno prijedlog za saslušanje svjedoka pukovnika Hrvatske vojske Mate Raboteka, tako i prijedlog da se saslušaju svjedoci koji se nalaze u pritvoru Marko Rnić, Željko Dragić i Srećko DRagić. Sud je odbio takav prijedlog smatrajući te okolnosti nepotrebnim s obzirom kad se ima u vidu zašto se optužnicom terete optuženici a imajući u vidu i njihov iskaz i iskaz saslušanih svjedoka.

Odbijen je i prijedlog za saslušanje Zdravka Samardžića na okolnosti ponašanja optuženika Milana Graovca u jednom kritičnom trenutku. Sud je takav prijedlog odbio smatrajući suvišnim, i ne sumnjajući da su optuženici i u vremenu kada su činili nedjela sigurno činili i neko dobro djelo.

Tijekom postupka podnesen je i predlog od strane branitelja optuženika Rajka Vudragovića te branitelja optuženika Jovice Kneževića, a u vezi s primjenom Zakona o konvalidaciji, te čitanjem presude Okružnog suda u Kninu pod brojem K-97/93 koje je djelovao na području tzv. Republike Srpska krajna. sud je odbio provesti dokaz čitanja i pregledom spisa i presude donesene od suda nepostojeće i nepriznate države. Što se tiče postupka konvalidacije trebaju se ispuniti pretpostavke za primjenu Zakona o konvalidaciji provedbom odgovarajućeg postupka sukladno odredbi čl. 2. Uredbe za provođenje zakona o konvalidaciji u predmetima sudbene naravi (N.N. 51/98).

Tijekom postupka je bio postavljen zahtjev da sud utvrdi provjekom da li su Rajko Vudragović, Jovica Knežević i Sava Bura živi. Naime, sud je odbio takav prijedlog obzirom da je raspolagao sa materijalnim i verbalnim dokazima koji su upućivali da su isti živi čak da se nalaze u određena mjesta u Srbiji. Takve činjenice ne bi iskazali samo jedan svjedok nego nekolicina svjedoka kao što su Božica Vujević, Duje Vujević i Stipe Vujević, a dok za optuženika Savu Buru sud raspoláže dodatno i sa dopisom nadležne Komisije za zatočene i nestale Vlade Republike Hrvatske (list 369) o čemu je već sud pisao obrazlagajući taj materijalni dokaz.

Tijekom postupka bilo je predloženo i saslušanje svjedoka Vujević Maše, Kate Režić, Boja Hrga i Ile Kalaša. Neki svjedoci i to Vujević Maša i Boja Hrga zbog bolesti nisu mogle pristupiti na raspravu, Kata Režić je bila nedostupna obzirom da je sa stokom otišla na ispašu pa joj sud nije ni mogao uručiti poziv za raspravu, a svjedok Ile Kalaš prema obavijesti Policijske postaje Drniš ni ne postoji. Imajući u vidu sve prethodne dokaze koje je sud izveo zaključio je da odustane od izvođenja dokaza za te svjedoke, zato što isti nisu bili predloženi da se saslušaju na neke precizne okolnosti, već općenito o njihovim saznanjima vezano za Domovinski rat.

Nakon analize svi materijalnih i verbalnih dokaza, koje je sud proveo, sud je nedvojbeno utvrdio da su optuženici počinili kazneno djelo koje im se optužnicom stavlja na teret. Dapače, i sami optuženici su priznali izvršenja takvih djela kada su davali svoj iskaz pred istražnim sucem. Istina, oni su pobijali te svoje djelove iskaza gdje bi kazivali o svojim nedjelima i nedjelima ostalih optuženika na glavnoj raspravi, ali to je sasvim i normalno. Dolaskom na glavnu raspravu i nakon proteka vremena od kada su dali svoj iskaz pred istražnim sucem, i vjerojatno, nakon analize svojih četverogodišnjih ponašanja i djelovanja, isti su nastojali za sebe osigurati što povoljniju situaciju u ovom kaznenom postupku. Jer, kako drukčije da sud cijeni iskaz osobe koja prvo sebe tereti pred istražnim sucem i priča o nedjelima kako svojim tako i drugih optuženika i to u nazočnosti svojih branitelja, bez ikakvog pritiska. Kasnije oni sami mijenjaju taj iskaz iz već prethodno opisanog razloga. Baš radi toga sud nije mogao prihvatiti obranu optuženika datu na glavnoj raspravi kao istinitu i točnu. Potvrda takvog stava suda, posebno dolazi do izražaja kada se analiziraju obrane Ilije Erakovića i Dušana Erakovića. Jer, otac - Ilija Eraković ne zna da mu sin - Dušan Eraković gradi na njegovoj zemlji u blizini njegove kuće novi objekt, niti zna da ovaj dovodi stvari sve četiri godine iz tuđih kuća. Tako oni tvrde. A zatim tijekom postupku i u završnoj riječi spominje se Inženjerska jedinica JNA koja gradi objekt, pa se spominju obiteljske izbjeglice u velikom broju koji se trebaju zbrinuti kao razlog za sve otudene i pronađene stvari u predmetnom objektu novosagrađenom sa građevinskim materijalom koje je, kako je naveo Dušan Eraković, našao po putu, u Maovicama. Interesantno, još se nije dogodilo da netko u tolikoj mjeri putem nade "izgubljenog građevinskog materijala" da bi se napravio objekat dimenzija 8x6 metara. Sud se stvarno pitao zašto sve te pojedinosti nakon davanja iskaza istražnom sucu, gdje su jedan i drugi optuženik, a i ostali optuženici naveli da je Dušan Eraković gradio objekt i odnosio stvari iz kuća, da bi zatim na glavnoj raspravi se spominjale Inženjerska jedinica JNA, izbjeglice, pronađeni građevinski materijal i dr., to ovaj sud upućuje samo na činjenicu da su takvim svojim iskazima ne samo Dušan Eraković nego i ostali optuženici stvarno na kraju htjeli osigurati što povoljniju poziciju u ovom postupku.

Ono što su priznali sami optuženici da su počinili, to su potvrdili i svi svjedoci koji su saslušani tijekom postupka, a sud je našao potkriepu i u materijalnim dokazima koji prileži spisu, baš radi toga sud je poklonio vjeru ne samo iskazima saslušanih svjedoka i provedenim materijalnim dokazima nego i navodima samih optuženika datim u istražnom postupku.

Isto tako i drugi optuženici su priznali istinita svoja ponašanja za vrijeme Domovinskog rata i okupacije, Hrvatskog teritorija vrlo precizno baš onako kako su to potvrdili i sami svjedoci. Istina neki od optuženika su se i korektno ponašali pa im je to sud ocijenio prilikom izricanja kazne.

U nastavku svog obrazlaganja sud je izanalizirao pojam kaznenog djela, jer kod tumačenja i pravnog shvaćanja pojma ratnog zločina treba se

suočiti s činjenicom da ne postoji bogata sudska praksa, jer se ratovi, na sreću, ipak ne događaju često.

Prema slovu zakona, ratni zločin je onaj koji se dogodio u ratu, u oružanom sukobu i u vrijeme okupacije. Rat, odnosno oružani sukob, može biti međunarodni ili nemeđunarodni, odnosno unutarnji, pa je odmah na ovaj način riješeno pitanje vremena u okviru kojeg se ima razmotriti ponašanje optuženika.

Za naglasiti je da je pak ratni zločin takvo kazneno djelo koje je regulirano ne samo Krivičnim zakonom Republike Hrvatske, već i međunarodnim konvencijama. U konkretnom slučaju optuženicima se stavlja na teret ratni zločin protiv civilnog stanovništva, a ujedno su oni postupili i suprotno odredbama čl. 3., 27., 32., 33. i 53 Ženevske konvencije o zaštiti građanskih osoba u vrijeme rata, i to konvencije donesene 12. kolovoza 1949. godine, kao i čl. 4. i 13. Dopunskog protokola II. Ženevskim konvencijama o zaštiti žrtava nemeđunarodnih oružanih sukoba doneseno 8. lipnja 1977. godine. Naime, općenito gledajući, pojam ovog kaznenog djela mogao bi se karakterizirati kao svaki zločinački i nehumani postupak prema civilnom stanovništvu koji se vrši za vrijeme rata, kršeći pravila međunarodnog ratnog prava. Zakonom su predviđene radnje kao pljačkanje, protuzakonito i samovoljno uništavanje ili prisvajanje u velikim razmjerima imovinu koja nije opravdana nikakvim vojnim potrebama.

Kada se ima u vidu ovakva pravna analiza kaznenog djela koja se optuženicima stavlja na teret onda sud je nedvojbeno utvrdio da su optuženici počinili djelo koje im se optužnicom stavlja na teret, jer kako drukčije analizirati i shvatiti njihova ponašanja nego baš onako kako je to Zakonom zabranjeno. Ne treba izgubiti iz vida činjenicu da je na tim prostorima postojalo i do 200 domaćinstava a da su na kraju oslobađanja tog prostora dočekali svega 10-tak ljudi. Mahom na tim prostorima je bilo starije pučanstvo Hrvatske nacionalnosti, i baš to pučanstvo je izbjeglo s tog prostora, baš tom pučanstvu je otuđena imovina, zapaljene kuće pucano, zlostavljano i drugo. Malo dalje od Maovica se nalazilo Srpsko naselje u kojem su ljudi živjeli, nesmetano, pa čak i gradili objekte (kao Dušan Eraković). Baš radi ovakvog stava sud nije mogao prihvatiti minorizirano kazivanje branitelja optuženika koji su u završnim riječima kazali da su njihovi branjenici otuđili 2-3 grla stoke, 1-2 traktora, televizor i još koju sitnicu. Neprijeporno bi bilo da su optuženici svojim ponašanjima napravili štetu širokog razmjera toliko široko da njihovo ponašanje je sankcionirano i međunarodnim konvencijama i kao takvo prihvaćeno u Hrvatskom zakonodavstvu kao države potpisane konvencije.

U samoj završnoj riječi odvjetnik Gulišija kao glasnogovornik svih ostalih branitelja skrenio je sudu činjenicu da je već u jednom postupku koji je vođen pred ovim sudom pod brojem K-15/95 baš u dispozitivu presudu na strani 18, jednoj drugoj grupi optuženika, stavljeno na teret uništavanje i paljenje objekata u Maovicama.

Ovakvu tvrdnju sudsko vijeće je izanalizirao na slijedeći način:

Neprijeporna bi bila činjenica da je u predmetu pod brojem K-15/95 u dispozitivu presude na strani 18 utvrđeno jednoj sasvim drugoj grupi optuženika, djelovanje na prostoru Maovica. Za naglasiti je da ti optuženici nemaju nikakve veze sa optuženicima u ovom postupku, jer je njihovo djelovanje odvojeno od djelovanja ovih optuženika. U ovom postupku se sudu pripadnicima tzv. Štikovačkog voda, koji su djelovali u pravcu zlostavljanja pučanstva, pljačkanja imovine, uništavanja i paljenja domova i gospodarskih objekata u vremenu i prostoru kada su djelovale na tim prostorima povremeno i druge postrojbe tzv.

dobrovoljci iz raznih krajeva. Optuženicima se optužnim aktom nije stavilo na teret prouzročenje cjelokupne materijalne štete koja je utvrđena zapisnikom županijskog povjerenstva za popis i procjenu ratne štete nastale na svim područjima a posebno Maovicama ali su optuženici svojim ponašanjem i postupcima pridonjeli nastanku te štete. Spomenuta presuda ovog istog suda nema nikakvog učinka u ovom kaznenom postupku, a samim tim ne bi postojale ni proturječnosti između te presude i ono što se optuženicima stavlja na teret optužnim aktom u ovom postupku i što je nedvojbeno utvrđeno da su oni počinili na prostoru Maovica bilo što su sudu ispričali ili pak što su sudu iskazali svjedoci i potkrijepili materijalnim dokazima.

Nakon sveobuhvatne analize sudu preostaje još i da obrazloži izrečene kazne zatvora.

U ovom postupku najveće kazne zatvora u trajanju od 20 godina sud je izrekao optuženicima Jovici Knežević i Rajku Vudragoviću jer nakon dokaznog postupka, je nedvojbeno da su isti ne samo da su se ponašali kao i ostali optuženici u vidu uništavanja imovine, maltretiranja i zlostavljanja, već su išli dodatno naprijed u toliko što je njihovo izživljavanje bilo toliko svirepo, da su čovjeka na spavanju priklali, a njegovu ženu - staru osobu gurnuli niz stepenice. U svemu tome pomagao im je i optuženi Milan Graovac koji je bio prisutan počinjenjutoj djela, i koji je osim toga, a zajedno sa Vudragovićem ili nekim drugim optuženicima radio još nedjela ali više okrenuto u pravcu oštećenja i otuđenja imovine pojedinaca. Baš radi toga sud je Milanu Graovcu izrekao kaznu zatvora u trajanju od 15 godina.

Optuženicima Ilija Eraković i Milan Bura sud je također izrekao kaznu zatvora u trajanju od 15 godina, a rukovodio se s činjenicom da su jedan i drugi optuženik za vrijeme ovog Domovinskog rat auz sebe imali svoje sinove i znali su kakva su njihova ponašanja, a isto tako svojim radnjama ili odgojnim mjerama nisu utjecali na njih da ne čine nedjela, već svojim ponašanjima su bili loš primjer mladima. Tome treba nadodati i činjenicu da je Ilija Eraković bio zapovjednik Štikovačkog voda, koji je rukovodio svim akcijama. Milan Bura pred sudom se pokušao prikazati kao osoba koja je bila pod utjecajem alkohola pa bi na taj način trebao minorizirati svoja nedjela. Ali i ako sud prihvati tu njegovu činjenicu veliki broj svjedoka a i on sam su opisivali njegova nedjela, što je dodatno djelovao na svoje sinove koji su prema kazivanju skoro svih saslušanih svjedoka bili izuzetno ekstremni u svojem ponašanju, a posebno Sava Bura.

Optuženi Sava Bura je proglašen krivim i kažnjen kaznom zatvora od 12 godina, s tim da je sud u ovom slučaju imao na umu činjenicu da je isti u 1. mjesecu 1992. godine postao punoljetna osoba, i da je do kraja ovog rata i dalje ostao u kategoriji mladih punoljetnika i obzirom na njegovu životnu dob, sud mu je izrekao manju kaznu zatvora od one koja bi mu trebala pripasti vezano za njegova nedjela, jer sud je i tekako imao na umu da se radi o osobi mlade životne dobi, na koga su utjecali stariji.

Optuženi Dušan Eraković je za svoja ponašanja u kritičnom vremenu od strane suda proglašen krivim i osuđen na kaznu zatvora u trajanju od 12 godina, otežavajuća okolnost je njegovo samo ponašanje u kritičnom vremenu, a olakšavajuća činjenica da je očito imao dobrog "učitelja" svoga oca koji mu je bio uzor u ponašanju.

Optuženom Vasi Graovcu sud je izrekao kaznu zatvora u trajanju od 8 godina, smatrajući da je takva kazna primjerena u konkretnom slučaju, za ponašanje optuženika jer njega se u većini slučajeva i tereti za pljačku, a ne

bi zlostavljao stanovništvo.

Ovaj sud je pak mišljenja da će izrečene kazne zatvora postići svrhu kažnjavanja i odgojno djelovati na sve optuženike, jer istima su izrečene visoke kazne zatvora ali isti i te kako trebaju biti svjesni težine djela koje su počinili i to u dužem vremenskom trajanju, kontinuirano, te svojim ponašanjem pokazali upornost i sistematičnost za počinjenje kaznenog djela ratnog zločina protiv civilnog stanovništva kao najtežeg mogućeg djela u krivičnom zakonodavstvu ne samo Republike Hrvatske nego i drugih zemalja.

Temeljem čl. 45. st. 1. Osnovnog krivičnog zakona Republike Hrvatske u izrečenu kaznu zatvora optuženicima se uračunava vrijeme koje su oni proveli u pritvoru.

Sud je sve optuženike oslobodio od plaćanja troškova kaznenog postupka prema odredbi čl. 90. st. 4. Zakona o krivičnom postupku, jer nitko od njih ne posjeduje nikakvu imovinu ni ikakvih prihoda iz kojih bi mogli nadoknaditi te troškove.

U Splitu, 2. srpnja 1998. godine.

ZAPISNIČAR:

HAJDI MATAS

Za te
Ovlašćenje
PREDSJEDNIK VIJEĆA
ŠOKARIJANA BOLANČA

POUKA O PRAVNOM LIJEKU: Protiv ove presude može se izjaviti žalba u roku od 15 dana od dana kada stranke prime pismeni otpis iste. Žalba se podnosi u tri primjerka Vrhovnom sudu Republike Hrvatske, a putem ovog suda.

DNA:

1. optuženicima
2. braniteljima
3. ŽDO Split
4. u spis